

LA INDEPENDÈNCIA D'UCRAÏNA I EL CONFUSIONISME SECTARI ¹

Lev Trotski

30 de juliol de 1939

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “La independencia de Ucrania y el confusionismo sectario”, en, *Escritos* Tom XI, Volum 1, Editorial Pluma, Buenos Aires, 1976, pp. 58-73

En una d'aqueixes minúscules publicacions sectàries que es publiquen en Amèrica del Nord, que s'alimenten de les molles que cauen de la taula de la Quarta Internacional i ens retribueixen amb la més negra ingratitud, hi trobí per casualitat un article dedicat a la qüestió ucraïnesa. Quina confusió! El seu sectari autor s'oposa, per descomptat, a la consigna d'una Ucraïna soviètica independent. Està *a favor* de la revolució mundial i *a favor* del socialisme, “del cap als peus”. Ens acusa d'ignorar els interessos de l'URSS i d'apartar-nos de la concepció de la revolució permanent. Ens caracteritza com a centristes. La crítica és força severa, gairebé implacable. Malauradament, no entén res (el títol d'aquesta minúscula publicació, *El Marxista*, resulta prou irònic). Però la seua incapacitat per a comprendre assumeix formes tan definides, quasi clàssiques, que ens permet aclarir millor i més acabadament la qüestió.

El nostre crític part del següent plantejament: “¿Si els obrers de la Ucraïna soviètica derroquen el stalinisme i restableixen un estat obrer genuí, se separaran de la resta de l'URSS? No.” I etcètera, etcètera. “Si els obrers derroquen el stalinisme” llavors podrem veure més clarament què fer. Però primer cal derrocar el stalinisme. I per a aconseguir-ho no s'ha de tancar els ulls davant del creixement de les tendències separatistes a Ucraïna sinó donar-los una expressió política correcta. “No girar les nostres esquenes a la Unió Soviètica [continua l'autor] sinó aconseguir la seua regeneració i restabliment com a ciutadella poderosa de la revolució mundial; aqueix és el camí del marxisme.” La tendència real del desenvolupament de les masses, en aquest cas de les masses nacionalment oprimides, se substitueix per les nostres especulacions sobre el millor camí possible que podria prendre aqueix desenvolupament. Aplicant el mateix mètode, però amb molta més lògica, es podria dir: “la nostra tasca no és defensar una Unió Soviètica degenerada, sinó la revolució mundial triomfant que transformarà tot el món en una Unió Soviètica mundial”, etcètera. Tals apriorismes són massa barats.

El crític repeteix diverses vegades el plantejament que el destí d'una Ucraïna independent està indissolublement lligat al de la revolució proletària mundial. Partint d'aquesta perspectiva general, l'abecé de qualsevol marxista, se les arregla, tanmateix, per a apariar una recepta barrejada de passivitat contemporitzadora i nihilisme nacional. El triomf de la revolució proletària a

escala mundial és el producte final de múltiples moviments, campanyes i batalles i no una condició prefabricada per a la solució automàtica de tots els problemes. Només el plantejament directe i audaç de la qüestió ucraïnesa en les condicions concretes donades permetrà que les masses petit burgeses i camperoles s'organitzen al voltant del proletariat, com succeí a Rússia en 1917. És cert; l'autor podria objectar que abans d'octubre la revolució que calia realitzar a Rússia era la burgesa, mentre que avui ja s'ha fet la revolució socialista. Una consigna que en 1917 podia ésser progressiva, en l'actualitat és reaccionària. Aqueix raonament, totalment imbuït d'esperit burocràtic i sectari, és fals del principi a la fi.

El dret a l'autodeterminació nacional és, per descomptat, un principi democràtic, no un principi socialista. Però en la nostra era l'únic que recolza i aplica els principis genuïnament democràtics és el proletariat revolucionari; per aquesta raó les tasques democràtiques s'entrellacen amb les socialistes. La lluita resoluta del Partit Bolxevic pel dret a l'autodeterminació de les nacionalitats oprimides per Rússia facilità molt la conquesta del poder pel proletariat. Fou com si la revolució proletària hagués absorbit els problemes democràtics, sobretot l'agrari i el nacional, donant-li a la Revolució Russa un caràcter combinat. El proletariat ja encarava tasques socialistes, però no podia elevar immediatament a aquest nivell els camperols i les nacions oprimides (al seu torn predominantment camperoles), dedicades a la solució de les seues tasques democràtiques.

D'aquí sorgiren els compromisos, ineludibles històricament, tant en l'esfera agrària com en la nacional. Malgrat els avantatges econòmics de l'agricultura a gran escala, el govern soviètic es veié obligat a dividir les grans propietats. Després de diversos anys el govern pogué passar a l'agricultura col·lectiva; immediatament donà un salt massa audaç i es veié obligat, després d'un temps, a fer concessions als camperols, permetent la propietat privada de la terra, que en molts llocs tendeix a devorar les granges col·lectives. Encara no s'han resolt les pròximes etapes d'aquest contradictori procés.

La necessitat d'un compromís, o millor inclús d'una quantitat de compromisos, es planteja de manera semblant en allò tocant la qüestió nacional, les sendes de la qual no són més rectilínies que les de la revolució agrària. L'estructura federada de la Unió Soviètica és fruit d'un compromís entre el centralisme que exigeix una economia planificada i la descentralització necessària per al desenvolupament de les nacions que en el passat estaven oprimides. Construït l'estat obrer sobre aquest principi de compromís d'una federació, el Partit Bolxevic inscrigué en la seua constitució el dret de les nacions a la separació completa, indicant d'aquesta manera que no considera resolta d'una vegada i per sempre la qüestió nacional.

L'autor de l'article crític argumenta que els dirigents partidaris esperaven "convèncer les masses que romangueren dins dels marcs de la República Soviètica Federada". Açò és correcte, sempre que es prenga la paraula

“convèncer” en el sentit d’impulsar l’experiència de la col·laboració econòmica, política i cultural i no en el de l’argumentació lògica. L’agitació abstracta en favor del centralisme no té gran pes per si mateixa. Com ja hem dit, la federació fou una desviació necessària del centralisme. Cal agregar també que la composició de la federació no queda per endavant establerta per sempre. Segons les condicions objectives, el desenvolupament d’una federació pot tendir cap a un centralisme major o, per contra, vers una independència més àmplia dels seus components nacionals. Políticament no es tracta de si és convenient “en general” que diverses nacionalitats convisquen dins dels marcs d’un estat únic, sinó de si cada nacionalitat, basant-se en la seua pròpia experiència, considera avantatjós adherir a un estat determinat.

¿Amb d’altres paraules: quina tendència, la centrípeta o la centrífuga, predomina en el règim de compromís d’una federació? O, per a plantejar-ho més concretament: ¿Stalin i els seus sàtrapes ucraïnesos, assoliren o no convèncer les masses ucraïneses de la superioritat del centralisme de Moscou sobre la independència d’Ucraïna? Aquesta qüestió és d’una importància decisiva. No obstant, el seu autor ni tan sols sospita la seua existència.

Desitgen les àmplies masses del poble ucraïnès separar-se de l’URSS? A primera vista podria semblar difícil respondre aquesta pregunta, ja que el poble ucraïnès, igual que tots els altres pobles de l’URSS, no té cap oportunitat d’expressar la seua voluntat. Però l’origen mateix del règim totalitari i la seua intensificació cada vegada més brutal, especialment a Ucraïna, proven que les masses ucraïneses són irreconciliablement hostils a la burocràcia soviètica. No manquen evidències que una de les raons fonamentals d’aquesta hostilitat la constitueix la supressió de la independència ucraïnesa. Les tendències nacionalistes irromperen violentament a Ucraïna entre 1917 i 1919. En el Partit Borotba s’expressava l’ala esquerra d’aquestes tendències. L’indicador més important de l’èxit de la política leninista a Ucraïna fou la fusió del Partit Bolxevic ucraïnès amb l’organització dels borotbistes.

En el transcurs de la dècada següent, no obstant, es produí una ruptura amb el grup Borotba, als dirigents del qual es començà a perseguir. El vell bolxevic Skripnik, stalinista de pura sang, es veié impulsat al suïcidi en 1933 per la seua suposada tolerància excessiva envers les tendències nacionalistes. El vertader “organitzador” d’aquest suïcidi fou l’enviat stalinista, Postishev, que després es quedà a Ucraïna com a representant de la política centralista. Actualment, no obstant, el mateix Postishev caigué en desgràcia. Aquests fets són profundament simptomàtics perquè revelen la força de la pressió de l’oposició nacionalista a la burocràcia. En cap banda les pogues i repressions han assumit un caràcter tan salvatge i massiu com a Ucraïna.

Revesteix una enorme importància política el profund allunyament de la Unió Soviètica dels elements ucraïnesos democràtics de fora de l’URSS. Quan s’agregjà el problema ucraïnès al començament d’enguany no s’escoltà cap veu comunista, però la dels clericals i nacionalsocialistes ucraïnesos sonà molt forta.

Açò significa que l'avantguarda proletària ha deixat que el moviment nacional ucraïnès se li escape de les mans i que aquest moviment ha anat molt lluny pel camí del separatisme. Darrerament també resulten força significatius els ànims dels emigrats ucraïnesos en Amèrica del Nord. A Canadà, per exemple, els ucraïnesos conformen el gros del Partit Comunista; en 1933 començà, com m'informà un important activista del moviment, un notori allunyament del comunisme per part dels obrers i camperols ucraïnesos que caigueren en la passivitat o en els més variats matisos del nacionalisme. De conjunt, aquests símptomes i fets testifiquen indiscutiblement la força creixent de les tendències separatistes entre les masses ucraïneses.

Aquest és el factor fonamental que rau en la base de tot el problema. Demostra que malgrat el gegantí avanç realitzat per la Revolució d'Octubre en el terreny de les relacions internacionals, la revolució proletària aïllada en un país endarrerit ha estat incapaç de resoldre la qüestió nacional, especialment la ucraïnesa, que és, en essència, de caràcter internacional. La reacció termidoriana, coronada per la burocràcia bonapartista, ha fet retrocedir les masses també en l'esfera de la nacional. Les grans masses del poble ucraïnès estan insatisfetes amb la situació de la seua nació i desitgen canviar-la dràsticament. Aquest és el fet del qual ha de partir la política revolucionària, a diferència del que fan la burocràtica i la sectària.

Si el nostre crític fóra capaç de raonar políticament, s'hauria imaginat sense molta dificultat els arguments dels stalinistes contra la consigna d'una Ucraïna independent: "nega la defensa de la Unió Soviètica", "trenca la unitat de les masses revolucionàries", "no serveix els interessos de la revolució sinó els de l'imperialisme". Amb d'altres paraules, els stalinistes repetirien els arguments del nostre autor. Indefectiblement ho faran en el futur.

La burocràcia del Kremlin li diu a la dona soviètica: com en el nostre país hi ha socialisme vostè ha d'ésser feliç i no avortar (o patir el càstig consegüent). A l'ucraïnès li diu: com la revolució socialista ha resolt la qüestió nacional, és el seu deure ésser feliç en l'URSS i renunciar a tota idea de separació (o acceptar l'escamot d'afusellament).

Què li diu un revolucionari a la dona? "Ha d'ésser vostè qui decidisca si vol un xiquet; jo defensaré el seu dret a l'avortament enfront de la policia del Kremlin." al poble ucraïnès li diu: "El que a mi m'importa és la seua actitud cap al seu destí nacional i no les sofisteries 'socialistes' de la policia del Kremlin; recolzaré la seua lluita per la independència amb totes les meues forces!

El sectari, com tantes vegades succeeix, es troba ubicat en el bàndol de la policia, salvaguardant l'*status quo*, és a dir, la violència policíaca, basant-se en l'especulació estèril sobre la superioritat de la unificació socialista de les nacions i contra el fet que romanguen dividides. Segurament, la separació d'Ucraïna és un desavantatge si se la compara amb una federació socialista voluntària i igualitària, però serà un avantatge indiscutible respecte a l'estrangulació burocràtica del poble ucraïnès. Per a unir-se més estretament i

honestament a vegades cal separar-se primer. Lenin sovint recordava que les relacions entre els obrers noruecs i suecs milloraren i es feren més estretes després de la ruptura de la unificació compulsiva de Noruega i Suècia.

Hem de partir dels fets i no de preceptes ideals. La reacció termidoriana en l'URSS, la derrota d'una quantitat de revolucions, els triomfs del feixisme (que està modelant el mapa d'Europa al seu gust) cal pagar-los en efectiu en tots els terrenys, inclús en el de la qüestió ucraïnesa. Si ignorem la nova situació creada com a conseqüència de les derrotes, si pretenem que no ha passat res d'extraordinari, si contraposem les abstraccions comunes als fets desagradables, podem molt bé estar-li cedint a la reacció les oportunitats que tindrem de venjar-nos en un futur més o menys immediat.

El nostre autor interpreta la consigna d'una Ucraïna independent de la manera següent: “*Primer* la Ucraïna soviètica s'ha d'alliberar de la resta de la Unió Soviètica; *després* es farà la revolució proletària i s'unificarà amb la resta d'Ucraïna”. ¿Però com pot haver-hi una separació sense que hi haja primer una revolució? L'autor es veu atrapat en un cercle viciós, i la consigna d'una Ucraïna independent junt amb la “lògica defectuosa” de Trotski queden irremeiablement desprestigiades. De fet, aquesta lògica peculiar (“primer” i “després”) és només un exemple evident de pensament escolàstic. El nostre desventurat crític ni tan sols sospita que els processos històrics poden no produir-se “primer” i “després” sinó paral·lelament, influir uns sobre els altres. Accelerar-se o retardar-se mútuament; i que la tasca de la política revolucionària consisteix precisament en accelerar l'acció i la reacció mútua dels processos progressius. La consigna d'una Ucraïna independent dirigeix els seus dards directament contra la burocràcia de Moscou i permet a l'avantguarda proletària nuclear les masses camperoles. D'altra banda, la mateixa consigna li dóna al partit proletari l'oportunitat de exercir un rol dirigent en el moviment nacional ucraïnès de Polònia, Romania i Hongria. Ambdós processos polítics faran avançar el moviment revolucionari i incrementaran la influència de l'avantguarda proletària.

El nostre savi distorsiona el meu plantejament que els obrers i camperols d'Ucraïna occidental (Polònia) no volen unir-se a la Unió Soviètica, tal com està constituïda actualment, i que aquest fet és un argument més a favor d'una Ucraïna independent. Afirmar que, encara que ho desitjaren, no podrien unir-se a la Unió Soviètica perquè només podrien fer-ho “després de la revolució proletària a Ucraïna occidental” (òbviament Polònia). En altres paraules, *avui* la separació d'Ucraïna és impossible, i *després* que la revolució triomfe seria reaccionària. Una cançó vella i familiar!

Luxemburg, Bukharin, Piatakov i molts més utilitzaren aquest mateix argument contra el programa d'autodeterminació nacional: sota el capitalisme és utòpica, sota el socialisme reaccionària. L'argument és fals fins a la molla de l'os perquè ignora l'etapa de la revolució social i les seues tasques. Amb tota seguretat, sota la dominació de l'imperialisme és impossible una independència genuïna,

estable i en què es puga confiar, de les nacions petites i mitjanes. També és cert que en el socialisme plenament desenvolupat, és a dir, amb la desaparició progressiva de l'estat, desapareixerà també el problema de les fronteres nacionals. Però també és ben cert que entre aqueixos dos moments, el del socialisme actual i el del socialisme realitzat, transcorren dècades durant les quals ens preparem per a concretar el nostre programa. La consigna d'una Ucraïna soviètica independent és d'importància excepcional per a mobilitzar les masses i educar-les en el període transicional.

El sectari simplement ignora el fet que la lluita nacional, una de les formes de la lluita de classes més laberíntiques i complexes però, alhora, d'extrema significació, no pot fer-se a una banda amb simples referències a la futura revolució mundial. Amb les seues mires posades fora de la Unió Soviètica, sense rebre suport ni direcció del proletariat internacional, les masses petit burgeses i inclús obreres d'Ucraïna occidental estan caient víctimes de la demagògia reaccionària. Indubtablement s'estan donant processos semblants en la Ucraïna soviètica, encara que és més difícil descobrir-los. La consigna d'una Ucraïna independent plantejada a temps per l'avantguarda proletària portarà a una inevitable estratificació de la petita burgesia i facilitarà a les seues capes inferiors l'aliança amb el proletariat. Només d'aquesta manera és possible preparar la revolució proletària.

“Si els obrers realitzen amb èxit una revolució a Ucraïna occidental [...] [persisteix el nostre autor] ¿la nostra estratègia hauria d'ésser exigir que la Ucraïna soviètica se separe i s'unisca al sector occidental? Precisament hauria d'ésser l'oposada.” Aquesta afirmació demostra ben a les clares la profunditat de “la nostra estratègia”. Novament escoltem la mateixa melodia: “Si els obrers realitzen...” El sectari se satisfà amb la deducció lògica a partir d'una revolució triomfant que se suposa ja realitzada. Però per a un revolucionari el nus de la qüestió consisteix precisament en com aplanar-li el camí a la revolució, com trobar un camí que se la faça més fàcil a les masses, com aproximaria, com garantir el seu triomf. “Si els obrers realitzen...” una revolució victoriosa, per descomptat tot serà bell. Però ara no hi ha revolució victoriosa; al contrari, hi ha una reacció victoriosa.

Trobar el pont que permeta passar de la reacció a la revolució; aqueixa és la tasca. De pas, diguem que això és el que planteja tot el nostre programa de consignes transicionals (*L'agonia mortal del capitalisme i les tasques de la Quarta Internacional*). No cal sorprendre's que els sectaris de tots els matisos no compreguen el seu contingut. Es mouen amb abstraccions, una abstracció del capitalisme i una abstracció de la revolució socialista. El problema de la transició de l'imperialisme real a la revolució real, de com mobilitzar les masses en cada situació històrica concreta cap a la conquesta del poder, constitueix per a aquests saberuts estèrils un secret amagat davall set claus.

Acumulant indiscriminadament una acusació sobre una altra, el nostre crític declara que la consigna d'una Ucraïna independent serveix els interessos dels

imperialistes (!) i els stalinistes (!!)

perquè “nega completament la posició de defensa de la Unió Soviètica”. És impossible comprendre per què es porten a col·lació “els interessos dels stalinistes”. Però limitem-nos al problema de la defensa de l’URSS. Podria veure’s amenaçada per una Ucraïna independent únicament en el cas que aquesta fóra hostil no sols a la burocràcia sinó també a l’URSS. ¿No obstant, plantejada aqueixa premissa (òbviament falsa), com pot exigir un socialista que una Ucraïna hostil romanga dins dels marcs de l’URSS? O el problema es refereix només al període de la revolució nacional?

No obstant, el nostre crític aparentment ha reconegut que és inevitable una revolució política contra la burocràcia bonapartista. Aquesta revolució, com qualsevol altra, presentarà indubtablement determinats perills des del punt de vista de la defensa. Què fer? Si el nostre crític hagués pensat realment en el problema ens contestaria que aqueix perill és històricament ineludible, ja que sota la dominació de la burocràcia bonapartista l’URSS està aixafada. El mateix raonament s’aplica, idènticament i total, a la insurrecció nacional revolucionària que representa ni més menys que un segment aïllat de la revolució política.

És notable que al nostre crític ni se li passe pel cap l’argument més seriós contra la independència. L’economia de la Ucraïna soviètica és part integral del pla. La seua separació amenaçaria de llençar-lo a baix i disminuiria les forces productives. Però aquest argument tampoc és decisiu. Un pla econòmic no és un llibre sagrat. Si les seccions nacionals de la federació, malgrat la unificació del pla, empenten en direccions oposades, significa que el pla no els satisfà. Un pla està fet per homes. Pot reconstruir-se d’acord amb les noves fronteres. En la mesura que el pla beneficie Ucraïna, aquesta desitjarà entaular els acords econòmics necessaris amb la Unió Soviètica i trobarà el mode de fer-ho, de la mateixa manera en què se les arreglarà per a establir les aliances militars necessàries.

Més inclús, és inadmissible oblidar que el govern groller i arbitrari de la burocràcia té molt a veure amb aquest pla econòmic, i constitueix una pesada càrrega per a Ucraïna. Això exigeix abans que res una dràstica revisió del pla. La casta governant està destruint sistemàticament l’economia del país, el seu exèrcit i la seua cultura; està aniquilant la flor i nata de la població i preparant el terreny per a una catàstrofe. Només un capgirament total pot salvar l’herència de la revolució. Com més audaç i resoluta siga la política de l’avantguarda proletària, entre altres problemes respecte a la qüestió nacional, tant més èxit assolirà el capgirament revolucionari i menor serà el seu cost ulterior.

La consigna d’una Ucraïna independent no significa que Ucraïna romandria aïllada sempre, sinó només que tornarà a decidir, pel seu compte i lliurement, les seues relacions amb els altres sectors de la Unió Soviètica i amb els seus veïns occidentals. Suposem una variant ideal, més favorable per al nostre crític. La revolució es dona simultàniament en totes les parts de la Unió Soviètica. L’aranya burocràtica és estrangulada i escombrada. El congrés constituent dels soviets està a l’ordre del dia.

Ucraïna expressa el seu desig de determinar novament les seues relacions amb l'URSS. Fins al nostre crític, suposem, estarà disposat a concedir-li aquest dret. Però per a decidir lliurement les seues relacions amb les altres repúbliques soviètiques, per a comptar amb el dret a dir sí o no, Ucraïna ha de recobrar la seua llibertat d'acció total, almenys mentre dure aquest període constituent. I a açò no se'l pot anomenar d'una altra manera que independència de l'estat.

Ara suposem que la revolució comprèn simultàniament també Polònia, Romania i Hongria. Tots els sectors del poble ucraïnès s'alliberen i negocien la seua unió amb la Ucraïna soviètica. Al mateix temps expressen la seua voluntat de decidir sobre les relacions de la Ucraïna unificada amb la Unió Soviètica, Polònia soviètica, etcètera. És evident que per a decidir aquestes qüestions caldrà convocar el congrés constituent de la Ucraïna unificada. Però un congrés "constituent" no significa una altra cosa que el congrés d'un estat independent que es prepara a determinar novament tant el seu règim intern com la seua posició internacional.

Tenim totes les raons per a suposar que en el cas de triomf de la revolució mundial les tendències a la unitat adquiriran immediatament una força enorme, i que les repúbliques soviètiques trobaran les formes adequades de lligar-se i col·laborar entre elles. Aquesta meta s'aconseguirà només si els antics llaços compulsius, i en conseqüència les velles fronteres, es destrueixen completament; només si cada una de les parts és totalment independent. Per tal d'accelerar i facilitar aquest procés, per a fer possible en el futur una fraternitat vertadera entre els pobles, els obrers avançats de la Gran Rússia han de comprendre ja les causes del separatisme ucraïnès, el potencial latent que alberga i que obeeix a lleis històriques. Han de declarar sense reserves al poble ucraïnès que estan disposats a recolzar amb totes les seues forces la consigna d'una Ucraïna soviètica independent en la lluita comuna contra la burocràcia autocràtica i l'imperialisme.

Els nacionalistes ucraïnesos consideren correcta la consigna d'una Ucraïna independent. Però s'oposen a relacionar aquesta consigna amb la revolució proletària. Volen una Ucraïna independent democràtica i no soviètica. No cal entrar ací en una anàlisi detallada d'aquesta qüestió perquè no té a veure només amb Ucraïna sinó amb la caracterització general de la nostra època, que ja hem fet moltes vegades. Delinearem només els seus aspectes més importants.

La democràcia està degenerant i desapareixent inclús en els seus centres metropolitans. Només els imperis colonials més rics o alguns països burgesos especialment privilegiats poden mantenir encara un règim democràtic, i prou degradat. L'esperança que la Ucraïna relativament pobre i endarrerida pugua establir i mantenir un règim democràtic no té cap fonament. Ni la independència d'Ucraïna duraria molt en un marc imperialista. L'exemple de Txecoslovàquia és, a més a més, eloqüent. Mentre predominen les lleis de l'imperialisme el destí de les nacions petites i mitjanes continuarà essent inestable. Només la revolució proletària podrà derrocar l'imperialisme.

L'actual Ucraïna soviètica constitueix el sector principal de la nació ucraïnesa. El desenvolupament industrial ha creat allí un poderós proletariat netament ucraïnès. És el destinat a ésser el dirigent del poble ucraïnès en les seues lluites futures. El proletariat ucraïnès desitja alliberar-se de les urpes de la burocràcia. La consigna d'una Ucraïna democràtica és històricament tardana. Per a l'única cosa que serveix és, tal vegada, per a consolar els intel·lectuals burgesos. No unificarà les masses. I sense les masses són impossibles l'emancipació i unificació d'Ucraïna.

El nostre sever crític ens endega a cada moment el malnom de "centristes". Segons ell, l'article fou escrit de tal manera que constitueix l'exemple més evident del nostre "centrisme". Però no fa el menor intent de demostrar en què consisteix exactament el centrisme de la consigna d'una Ucraïna soviètica independent. Certament, no és tasca fàcil.

S'anomena centrisme a la política que és per la seua essència oportunista i que pretén aparèixer com a revolucionària per la seua forma. L'oportunisme consisteix en l'adaptació passiva a la classe governant i el seu règim, al ja existent, incloent-hi, per descomptat, les fronteres entre els estats. El centrisme comparteix totalment aquest tret de l'oportunisme però l'oculta, per a adaptar-se al descontent dels obrers, després de comentaris radicals.

Si partim d'aquesta definició científica veiem que la posició del nostre infortunat crític és parcial i completament centrista. Comença considerant com quelcom immutable les fronteres específiques que segmenten les nacions (accidentals des del punt de vista de la política racional i revolucionària). La revolució mundial, que per a ell no és una realitat viva sinó el miracle d'algun bruixot, ha d'acceptar indefectiblement aquestes fronteres.

No li interessen en absolut les tendències nacionalistes centrífugues, que poden afavorir tant la reacció com la revolució, que violenten el seu quietista formulari administratiu construït basant-se en "*primer*" i "*després*". S'aparta de la lluita per la independència nacional contra l'estrangulació burocràtica i es refugia en especulacions sobre la superioritat de la unitat socialista. Amb d'altres paraules, la seua política (si és que hom pot anomenar així els comentaris escolàstics sobre la política d'altres persones) presenta les pitjors característiques del centrisme.

El sectari és un oportunista que té por de si mateix. En el sectarisme, l'oportunisme (centrisme) en les etapes inicials està replegat com un delicat brot. A poc a poc el brot s'obre, un terç, la meitat, a vegades més. Llavors se'ns apareix la peculiar combinació de sectarisme i centrisme (Vereecken); de sectarisme i oportunisme del més baix (Sneevliet). Però a vegades el brot es marceix sense arribar a obrir-se (Oehler). Si no m'equivoque, Oehler és el director d'*El Marxista*.

¹ "La independència d'Ucraïna i el confusionisme sectari", *Socialist Appeal*, 15 i 18 de setembre de 1939.